

PISZÁR ÁGNES

Folyamatos jelen

Fenyvesi Ottó: *Paloznak overdrive*. Scholar Kiadó, Budapest, 2021

Új verseskötetében a felgyülemlett életrajzi élményanyag Fenyvesi Ottót a költői narráció felé vezet el. A rock, a punk és a blues eddigi lírai kifejezésformáit egyféle elbeszélői forma váltja fel. Paradigmaváltás ez, bármennyire is tiltakozott ellene a költő még a *Minimum rock & roll*-ban: „ha még egyszer olyat szólok, / hogy paradigmaváltás, vagy valami hasonló, / úgy rúgok alá” (52), hat évre rá pedig már a következőket mondja új kötetében: „az aktuális paradigmaváltás óta / mélyültek ráncaink” (76). Két sikerkönyve, a *Halott vajdaságokat olvasva* I. és II. nyomán az epikum felerősödik, és a vers megkapja téridejét. A *Paloznak overdrive* egy egész élet emlékéanyagából áll össze: a korai gyermekkortól, az *Új Symposiont* megelőző, majd az ehhez kapcsolódó időszaktól kezdve a Balaton melletti Lovasig, az egykori római útig, ahol az 1991-es Magyarországra való áttelepedése után talált otthonra a szerző. Irodalomtörténeti tény aztán az az élményanyag is, melyet korábbi köteteinek sorai jelentenek számára: „a szabadság foglyai leszünk, / mert lételemünk a szabadság” (78) (*A szabadság foglyai*) vagy „egész életemben rend után // kutattam a káoszban” (80) (*A káosz angyala*) etc. A narráció kiindulópontja a lovasi ház terasza, innen indul el és ide tér vissza az emlékezés, melynek terei adottak, csak időfelfogása sajátos. „Az évek a múltba mosódnak, / a memória örök jelenné sötétül” (37). Előbb pedig „Agyamon átsuhannak az angol igeidők: / folyamatos, befejezett múlt, / folyamatos, befejezett jelen, / folyamatos, befejezett jövő” (35) – írja a *Folyamatos jelen* című versében. A vers középpontjában a nosztalgia áll, amely átírja az ismert filozófiai kérdést: „Miért van egyáltalán létező, és miért nincs inkább semmi?” Feny-

vesinél ebben a versben: „Semmi esztétika, / semmi valami” (40). Az általa kedvelt Heidegger így vezeti el a költőt a *nemlétező*be. A folyamatos jelen egy olyan időállapot, melyben nála a múlt, a jelen és a jövő egy valóságosan kiszülő villámcsapás által érkezik el a *semmibe*.

A kötet nyitóverse a vajdasági gyermekújság, a *Buksi* története, benne a felejthetetlen képregényekkel. Ez azért is fontos, mert az egykori Jugoszlávia a képregényeiről volt nevezetes. Fenyvesi Ottó első olvasmányélménye fontos kiindulópont munkássága alakulástörténetében. Kép és szöveg a későbbi kollázsaiban találkozik ilyen erőteljesen. Életrajzi sorozatának második darabja, az *1968* a kamasz költőt idézi meg, csak mellékesen szól benne a szovjetek bevonulásáról Csehszlovákiába, túl fiatal még, hogy az eseményt megértse, az 1968-as diákforrongásokról pedig mit sem tud. Életének és irodalmának legfontosabb mozzanata ebben az időben a *rock and roll*al való megismerkedése, amely majd központi szerepet játszik költészetében. A további versek is életrajzi jellegűek, *hommage*-ok és alkalmi versek, melyekben életművének legfontosabb mesterei és pályatársai sorakoznak föl: Benes József, akitől a képzőművésznek induló költő köszönhet sokat, Mócsi Ferenc, Tolnai Ottó, Tandori Dezső, a költői barát, Sziveri János és új arcok Nagy András, Péterfy Gizella etc.

Érdekes, hogy noha utal egyes verseire, a *Polaznak overdrive* nem *ars poetica*, inkább költői elszámolás ez eddigi munkásságával és annak hátterével. Nem mintha a kritika ezt eddig nem tette volna meg, de Fenyvesi Ottó mintha korszakhatárt akarna húzni, mintha most érkezett volna be. „Minden megvan – mintha tegnap / történt volna” – írja a *Folyamatos jelen* című versében, majd hozzáteszi: „és mégisincs” (40).

A hosszúvers Tolnai Ottó, Domonkos István, Sziveri János és mások, majd pedig Fenyvesi Ottó által vált *symposionista* hagyománnyá. *Hom-*

mage-aiban meg is idézi a nagy mestereket és a pályatárs Sziveri Jánost. A harmadik generációs költő legújabb versei a Tolnai Ottó által művelt hosszúvershez kapcsolhatók, amelynek epikussága leginkább megfelel koncepciójának. A kritika Fenyvesi Ottót a szubkultúra felől vizsgálja, és legsikeresebb alkotásait Ginsberg teljesítményéhez méri. A szubkultúrát behatóan vizsgáló Fenyvesi a konszolidálódott szubkultúra végét jelzi, és mint mondja kötetében: „divatjamúltak már az avantgárdok” (79). Ginsberg klasszikussá lett, Fenyvesi Ottó pedig új utakra tért. Ezt jelzi legújabb kötete is. Az életművet egészében szemlélő kritikus nem tehet mást, mint hogy a római úton Polaznak felé kerékpározó Fenyvesit nézze: *overdrive*.